

Motion till riksdagen 2020/21:3499

av **Camilla Brodin m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler utbildningar inom besöksnäringen som anordnas inom yrkeshögskolan och yrkesvux samt av andra aktörer på lokal nivå och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka regionala skillnader i regeltillämpning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om validering av praktisk kompetens och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå god både offentlig och kommersiell service och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grundläggande betallösningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka det särskilda stödet till dagligvarubutiker på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja gränshinder för att bidra till tillväxt i gränsregioner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den digitala jämlikheten behöver utökas genom tillgång till bredband över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda för- och nackdelar med ett system likt det norska där en större del av vinsterna från naturresurser stannar lokalt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra ett digitalt kunskapslyft och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de icke-statliga regionala flygplatserna och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resurserna till upprustning och underhåll av vägar och mindre järnvägsspår på landsbygden bör ökas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att basindustrins rälskapacitet bör prioriteras i den nationella infrastrukturplaneringen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till kombiterminaler och kombitransporter bör tas med i planeringen för regional tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör initiera ett samtal mellan de branscher som har de tyngsta transportbehoven för bättre nyttjande av befintlig infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla regioner i landet ska arbeta strategiskt med utveckling av den sociala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

Tabeller

Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 804 037	20 000
1:2 Transportbidrag	400 864	±0
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 818 524	±0
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	150 000	±0
Summa	4 173 425	20 000

Läget för svenskt näringsliv

Det senaste halvåret har snabbt fört Sverige och omvärlden in i en djup lågkonjunktur, som en konsekvens av de åtgärder som regeringar världen över behövt ta för att stoppa smittspridningen av covid-19.

Företagen och deras anställda är hårt drabbade. Många har fått leva med en stark oro över om det egna livsverket ska kunna överleva krisen. Branscher som hotell, restaurang och transport påverkades starkt av restriktioner, social distansering och oro för smittspridning. Produktionsvärdeindex för tjänstesektorn föll tungt. Arbetslösheten har stigit kraftigt och ligger högt jämfört många andra EU-länder. I augusti uppgick arbetslöshetssiffran till 8,8 procent enligt AKU. Samma månad svarade 60 procent av företagen att de hade ett omsättningstapp. Även om en viss ljusning kan skönjas är den fylld av osäkerhetsfaktorer, såsom smittspridningens utveckling och den ekonomiska politikens inverkan. Vissa branscher är särskilt utsatta och har i månader stått utan intäkter.

Regeringen har under krisen vidtagit åtgärder i form av flera stödpaket riktade till företagen. Inte sällan har det skett efter påtryckningar från Kristdemokraterna. Vår ambition har varit att i konstruktiv anda söka lösningar. För företagens skull, och därmed för jobbens och välfärdens skull.

Att permitteringsstödet kom på plats var viktigt för att skydda jobben. Kristdemokraterna ville se ett högre tak i stödet än vad som initialt gavs. Därtill ville vi slopa kravet på arbetsgivare att först göra sig av med tillfälligt anställda innan permitteringar kunde ske. Regeringen tillmötesgick det första, men beklagligt nog inte det andra. Sverige gick därmed på tvärs med flera andra länder och människor med svag ställning på arbetsmarknaden förpassades till arbetslöshet i onödan.

Kristdemokraterna presenterade tidigt förslag på omställningsstöd mot bakgrund av det intäktsras som näringslivet upplevde. När regeringen förslag kom avsåg det två månader. Senare, efter krav från bland annat oss kristdemokrater, förlängdes stödet och vidgades till att även gälla egenföretagare.

Det är av stor vikt att de reformer som nu sätts inför 2021 är strukturellt riktiga och för Sverige ur krisen. Det behövs jobbreformerna som är breda, snabba och träffsäkra – kraftfulla åtgärder som bryter med massarbetslösheten. En nyckelfaktor i återhämtningen är ett gott företagsklimat där investeringar stimuleras och det är enkelt och lönsamt att anställa.

I vårt budgetförslag föreslås flera reformer. Bland annat tar vi bort arbetsgivaravgifterna för den som anställer personer som förlorat jobbet under pandemin. Även företag som avbryter korttidspermitteringar kommer få slopad arbetsgivaravgift för resterande del av 2020. Det är en jobbreform som kan bidra till en positiv tillväxtspiral. Vi föreslår kraftigt breddat optionsprogram för unga och växande företag. Vi välkomnar regeringens tillfälliga sänkning av bolagsskatten men avvisar deras planer på en ny skatt som riktar sig mot klädes- och skobranschen. I vår budget föreslår vi också höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt, vilket underlättar för företagare. Och arbetet mot företagens regelbördor intensifieras.

Kristdemokraternas syn på regional tillväxt

Alla människor ska oavsett bostadsort kunna få del av samhällets grundläggande sociala rättigheter, offentlig service och ges rimliga förutsättningar att försörja sig. Den regionala utvecklingspolitikens främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Livskraftiga regioner byggs när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Eldsjälar som brinner för en idé kan betyda mycket för en bygds utveckling. Kristdemokraterna vill ge dem verktyg så att dessa idéer kan förverkligas.

Kristdemokraternas vision är att hela Sverige, såväl människor som företag, ges goda förutsättningar att växa och utvecklas. Sveriges hållbara tillväxt är beroende av både näringslivets villkor och de miljöer människor bor och verkar i. Konkurrenskraftiga företag, goda kommunikationer, attraktiva livs- och boendemöjligheter och tillgång till offentlig och kommersiell service är avgörande för regioners och kommuners utvecklingsmöjligheter.

En politik bör föras som syftar till att människor, oavsett var i landet de bor, kan ta del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att

försörja sig och utveckla sin omgivning. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning, infrastruktur och förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser.

Det finns en risk att den urbanisering som man kan se även i Sverige utarmar mindre orters möjligheter att växa och utvecklas. De orter som kan ta tillvara befintliga invånare och nyanländas vilja att arbeta och utbilda sig för den lokala arbetsmarknadens behov får större möjligheter att också behålla offentlig och kommersiell service.

Utveckling av det lokala näringslivet

Det räcker inte med enbart förändringar på arbetsmarknadsområdet för att minska arbetslösheten. Näringslivspolitikerna måste ge stabila, goda och förenklade villkor för fler och växande företag. Det privata näringslivet har varit, är och kommer alltid att vara ryggraden för Sveriges välfärd. Vi anser att de små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, ska stå i centrum för utformningen av näringspolitiken. Skatter och avgifter ska bidra till konkurrenskraft och regelbördan som drabbar företagare måste kraftigt minskas. Sex av tio företagare ser regler som ett tillväxthinder, och utvecklingen har de senaste åren gått mot ökade kostnader till följd. Nya regler tillkommer, gamla blir kvar.

Basindustrins utveckling har stor betydelse för den regionala tillväxten och jobbskapandet i Sverige, inte minst utanför storstadsregionerna. Basindustrin och omhändertagandet av våra naturtillgångar utgör grunden för det svenska välståndet. Ett konkurrenskraftigt näringsliv och en stark basindustri förutsätter en trygg och säker elförsörjning. Kombinationen av en väl utbyggd baskraft och förnybara källor har varit gynnsam för Sverige. Om Ringhals 1 läggs ner som planerat, och regeringens skattesmäll mot kraftvärme håller tillbaka utvecklingen av lokal krafttillgång, är det industrin som drabbas. Vi ser redan exempel på hur kapacitetsbristen hindrat lokala investeringar. Kristdemokraterna ser med allvar på utvecklingen, och lägger därför flera förslag som kan förhindra detta. Vi vill ge bättre skattemässiga villkor för kraftvärme, kräver en snabb utredning kring möjligheterna att driva vidare Ringhals 1 och tillför kärnkraftsforskningen 125 miljoner kronor årligen.

Basindustrins värde för orten där man verkar och det lokala näringslivet kan knappast överskattas. Tillgången till personer med både praktisk och akademisk utbildning är väsentlig för en orts utveckling, på alla områden. Därför bör också regionalt stöd ges till dessa kommuner med utländsk arbetskraft, för att öka attraktiviteten att även bo där med sina familjer. Det ställer ökade krav på kommunernas förmåga att tillhandahålla en god barnsomsorg och skola samt fritidsaktiviteter i samarbete med såväl näringsliv som civilsamhälle.

Kristdemokraterna vill också förenkla skattereglerna för fåmansbolag, värna och utveckla de hushållsnära tjänsterna, garantera enkelt uppgiftslämnande, satsa på förbättrade personaloptioner, underlätta generationsväxlingar i familjeägda företag och förbättra möjligheterna till kapitalförsörjning för små och medelstora företag. Vidare föreslår vi en höjning av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt, vilket gör arbete och utbildning mer lönsamt och har positiva effekter för företagare. Vi slopar arbetsgivaravgifter vid anställning av personer som blev av med jobbet under pandemin. Även företag som återtar permitterad personal får slopad arbetsgivaravgift för resterande del av

2020. I Kristdemokraternas motion på utgiftsområde 24 Näringsliv finns fler viktiga åtgärder för ett bättre näringslivsklimat.

På landsbygden finns stora utvecklingsmöjligheter, inte minst inom den snabbväxande besöksnäringen och upplevelseindustrin men också inom produktion av förnybar energi och miljöteknik, småskalig produktion av livsmedel, utveckling av hållbara vattenbruk eller inom skogsnäringen, för att ge några exempel.

Förvaltarskapstanken genomsyrar vår syn på landsbygdens gemensamma resurser. Vi har ett ansvar inför nästkommande generation att på ett ansvarsfullt sätt vårda och förvalta den miljö och natur vi lever i, så att kommande generationer kan leva i ett hållbart samhälle. En miljö där mångfalden av människor och natur tas tillvara och där grupper, företag och föreningar kan utvecklas. Vi anser att de satsningar som görs inom landsbygdsprogrammet är viktiga för att förbättra förutsättningarna för jobb och tillväxt på landsbygden.

Men utmaningarna är omfattande. Den skånska landsbygdsbon möter inte helt oväntat andra utmaningar än den som bor i Norrlands inland. Några landsbygdskommuner lyckas med att bryta vikande befolkningskurvor, andra kommuner åker fortfarande nedåt på den demografiska rutschkanan. Befolkningsminskningen på landsbygden medför negativa konsekvenser för välfärden, men även för infrastrukturinvesteringar och företagande. Kristdemokraterna vill vända den negativa utvecklingen.

Vår landsbygdspolitik syftar till att ge goda förutsättningar för utveckling, främja ett starkt civilsamhälle, bidra till att forma ett gott förvaltarskap, förbättra kommunikationerna, underlätta företagandet och ta bort regelverk som missgynnar de boendes initiativ att starta och driva verksamheter.

Besöksnäringen skulle kunna utvecklas ytterligare ute i landets alla delar, men där krävs satsningar på regionala utbildningar inom yrkeshögskolan och yrkesvux för utbildning och kompetensutveckling inom näringens olika delar. Många goda lokala utbildningar inte minst för nyanlända har kommit igång på olika håll i landet, där Sprint i Åre är ett bra exempel med anpassad språkträning för jobb inom hotell- och restaurangbranschen.

Att använda nya svenskars språkkunskaper, och infödda svenskars lokalkännedom, borde vara en bra kombination för att öka de lokala förutsättningarna för en starkt turism.

Motverka regionala skillnader i regeltillämpning

Undersökningar visar på stora variationer i hur företagen i olika delar av Sverige upplever kontakten med myndigheter, länsstyrelse eller kommun. En studie från Tillväxtverket avseende restaurangbranschen visar också att tolkning och tillämpning av regelverken skiljer sig åt mellan olika kommuner. Det här är ett tecken på att det bland annat inte är tillräckligt tydligt hur regler ska tolkas och tillämpas, och att det behövs ett bättre stöd för det. Det kan heller inte uteslutas att beslut i vissa fall färgas av agendadrivna myndighetspersoner. Myndigheter och länsstyrelser ska tillämpa lagar på samma sätt i hela landet. Det är inte acceptabelt att företag i vissa delar av landet ges sämre villkor när reglerna är desamma. Regeringen bör verka för att utveckla stödet till kommunerna så skillnaderna minimeras. Länsstyrelserna och andra relevanta statliga myndigheter bör ges i uppdrag att vidta åtgärder för att motverka regionala skillnader i myndighetsutövning.

Validering av kompetens

Oavsett var man bor och lever i Sverige, ska varje invånare kunna känna hopp för sin framtid, kunna se sin egen och omgivningens potential för att skapa en värdig tillvaro med egen försörjning. Varje arbetad timme ska vara viktig för den enskildes ekonomi och för samhället.

Vägen dit kan vara validering av erhållen praktisk kompetens, inte endast akademisk. Arbetet med att få snabb och effektiv validering är eftersatt och flera regeringar bär ansvaret för att så lite skett. Nu krävs krafttag för att få valideringen att fungera. De regionala kompetensplattformarna behöver dessutom fler verktyg och ett större handlingsutrymme. I motionen Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad skriver Kristdemokraterna om att främja arbetsintegrerande sociala företag över hela Sverige. Vi föreslår att stöd ges för utveckling av företagen genom att bland annat handledare och verksamhetsledare kan anställas för att kunna ta emot personer som varit arbetslösa en längre tid av olika orsaker.

Grundläggande service i hela landet

För att hela Sverige ska leva krävs att grundläggande offentlig och kommersiell service-nivå finns tillgänglig i landsbygdskommuner och i förortsområden. Basal offentlig service ska vara lättillgänglig för alla i landet och vi vill därför underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta så kallade service-center i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsortssamhällena.

Rättsväsendet – den mest grundläggande samhällsservicen

För att värna tryggheten på landsbygden är det angeläget att polisen har de resurser som krävs för att vara närvarande i hela landet. Kristdemokraterna föreslår betydande satsningar på polisen, vilket redovisas i motionen gällande utgiftsområde 4.

Kristdemokraterna vill se en förstärkning av hela rättsväsendet. Därför såg vi särskilt till att anslaget till Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar höjdes i KD/M-budgeten som riksdagen antog i december 2018. Sveriges domstolar bedömer att antalet brottmål kommer öka med 77 procent mellan 2016 och 2023, det totala antalet mål med 42 procent. I år satsar regeringen endast 28 miljoner kronor på Sveriges domstolar. Myndigheten har begärt 128 miljoner. Med regeringens politik kommer domstolarna inte klara av ärendemängden de har att hantera i framtiden. Kristdemokraterna har en annan plan.

När fler insatser görs för att komma åt kriminella kommer fler av dem hamna i domstol. Den allt hårdare kriminaliteten ställer också högre krav på säkerhet för domstolarna, som kommer behöva förbereda sig på att skydda sig från angrepp från kriminella gäng som drabbar alla delar av rättsväsendet. Kristdemokraterna vill också se domstolar på fler platser i Sverige än idag. Sverige har centraliserat vårt domstolsväsende avsevärt de senaste två decennierna. I slutet av 1990-talet fanns 96 tingsrätter, idag finns bara 48. Sverige behöver en satsning på domstolsväsendet. Kristdemokraterna har därför aviserat att vi vill bygga ut Sveriges domstolar. För att både klara att öka domstolarnas kapacitet och etablera domstolar på fler platser utökar vi därför anslaget med mer än Domstols-

verket begärt och satsar 350 miljoner 2021, 350 miljoner 2022 och 300 miljoner 2023 utöver regeringen, för att bygga upp domstolsväsendet och etablera domstolar på fler platser.

God tillgång till service

Vi menar att det är viktigt att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig, finansiell och kommersiell service i hela landet.

Servicekontor är ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet. Regeringen föreslår en välkommen satsning på fler servicekontor. I föregående års budget aviserade regeringen att antalet servicekontor i Sverige skulle öka från 113 till 140. Av dessa skulle 23 kontor placeras i större städer eller storstäder medan endast fyra placeras i kommuner ute i landet. Kristdemokraterna anser att denna fördelning är skev och föreslår att, utöver regeringens förslag, ytterligare sju servicekontor placeras i landsbygdskommuner: Pajala, Arjeplog, Åre, Särna, Årjäng, Emmaboda och Hörby. För detta anslår Kristdemokraterna ytterligare 15 miljoner kronor 2021 och 30 miljoner årligen 2022–2023. Anslaget återfinns inom utgiftsområde 2.

På små orter behövs även betalningslösningar som innefattar tillgång till kontanter. Insättnings- och uttagsmöjligheter av kontanter är viktiga för privatpersoner, föreningar och företag. Regeringen har utifrån sänkta ambitioner reducerat anslaget 2:3 Grundläggande betaltjänster på utgiftsområde 22 med 8 miljoner kronor per år. Post- och telestyrelsen har till följd av nedskärningarna tvingats konstatera att infrastrukturen för kontanter är sårbar. Kristdemokraterna söker istället upprätthålla ambitionen om en bibehållen infrastruktur för kontanter.

Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker på landsbygden

Den lokala dagligvarubutiken fungerar ofta som ortens nav. Förutom att invånarna har någonstans att handla det mest nödvändiga, är butiken en träffpunkt som bidrar till social sammanhållning. Och när det väl finns en butik, finns det ofta även tillgång till ombudsservice från post, apotek och Systembolaget. Ett fungerande serviceutbud är många gånger grundläggande för att fler företag ska kunna finnas och utvecklas i bygden.

Den tilltagande urbaniseringen är sannolikt en av de drivande faktorerna bakom att många butiker på landsbygden har fått svårare att investera i sin verksamhet eller tvingats lägga ner. Regeringen införde år 2015 ett särskilt driftstöd för dagligvarubutiker i sårbara och utsatta områden. I dagsläget får ungefär 270 butiker del av stödet. Med tanke på butikernas nyckelroll för att hela Sverige ska leva anser Kristdemokraterna att stödet borde höjas och komma fler till del. Kristdemokraterna utökar därför satsningen och anslår 20 miljoner kronor mer än regeringen årligen 2021–2023. Medlen återfinns under anslag 1:1 inom detta utgiftsområde.

Myndigheters lokalisering

En viktig förutsättning för regional tillväxt är goda möjligheter för företag och andra verksamheter att verka även utanför storstäderna, liksom tillgång till god offentlig service i hela landet. Närvaro av statlig verksamhet är ofta viktig, då sådan kan bidra till mer kvalificerade arbetstillfällen inte bara i den egna verksamheten utan även i andra.

Kristdemokraterna anser att de myndigheter som har sin verksamhet i Stockholmsområdet bör välja lägen utanför de dyraste områdena i Stockholms innerstad. Ytterstadsområden bör i sådan bedömning vara förstahandsalternativet, dels för att hyresnivån där är lägre, dels för att det bidrar till jobb och en mer dynamisk stadsmiljö. Med jobben ges också möjlighet för kringsservice att växa fram, till exempel i form av restauranger, transporter, lager och liknande.

Utlokalisering av myndigheter till andra delar av landet än storstadsområdena har ofta en regionpolitiskt positiv effekt och bör prövas i större omfattning än i dag, även om hänsyn också behöver tas till möjligheten att behålla och rekrytera adekvat personal. Regeringen har de senaste åren gått fram med utlokaliseringar av myndigheter. Det som lanserades som en landsbygdsatsning har till viss del blivit en omlokalisering inom Stockholmsområdet. Sidas verksamhet skulle flyttas från Gärdet till Botkyrka. Nu ser den ut att hamna i Sundbyberg.

Bostäder

Bostadssituationen är i många fall svår på både större och mindre orter, något som redan funnits tidigare, men ökat på grund av stor inflyttning av både dem som ännu är asylsökande och dem som fått uppehållstillstånd. En större rotation på bostadsmarknaden måste till för att fler ska kunna välja vilket boende man vill ha, eller överhuvudtaget kunna få en bostad där man faktiskt fått ett jobb.

Enligt SCB ökade byggandet av lägenheter med 22 procent första halvåret 2017 i jämförelse med samma period året innan, vilket innebar ca 37 600 st. Trenden av ökat bostadsbyggande har dock vänt, och för 2019 har bostadsbyggandet minskat med 6 procent för flerbostadshus och 12 procent för småhus.

Det krävs en sammanhållen planering av olika funktioner i samhället för att ett boende ska kännas attraktivt för olika målgrupper. Barnfamiljer, singlar, studerande och äldre par – oavsett livssituation ska det finnas boende att tillgå. Den regionala tillväxten är beroende av tillgången till boende av skilda slag: för dem som älskar nära tillgång till naturen eller för dem som vill bo nära service och nöjen.

Förtätning av centrala områden inne i tätorter likaväl som exploatering av mark i kommunernas ytterområden kräver en aktuell bostadsförsörjningsplan och uppdaterade översikts- och detaljplaner.

Svensk bostadsmarknad är i behov av reformer för att tillgången till bostäder ska öka. Det behövs färre hindrande regler, snabbare planprocesser och att fler måste ges möjligheten att äga sitt hem genom startlån, bosparande och förändrade regler för tomträtter. Åtgärder bör vidtas för ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Därför vill Kristdemokraterna bland annat förändra flyttskatter och amorteringskrav, vilket beskrivs närmare under utgiftsområde 18. Vi vill också stimulera ökat byggande av småhus, en bostadsform som är starkt eftertraktad men där tillgången är låg. Under utgiftsområde 18 beskriver vi åtgärder för att fler ska kunna få villadrommen besannad. Bland

annat tillför vi 100 miljoner kronor årligen i form av en planeringsstimulans för kommunerna.

Stöd för särskilda områden

Norra delen av landet har en regional nedsättning av arbetsgivaravgiften som vi kristdemokrater inte längre anser vara nödvändig för att stimulera tillgången till arbetskraft och anställande av ny personal i företagen. Näringslivet måste konkurrera med kvalitet och mervärden lokalt för att få kvalificerade medarbetare att flytta till en ort och vilja stanna kvar där under ett antal år. Det gäller såväl vissa stadsdelar och tätortsområden som landsbygd. Transportbidraget däremot har en viktig funktion även fortsättningsvis.

Speciellt viktigt för internationella företag kan vara kommunala insatser som att främja engelskspråkiga klasser i skolan eller internationell skola på orten, liksom tillgången till rekreation och kultur. Att ta tillvara flerspråkighet och kulturell kompetens oavsett om det är inflyttad arbetskraft, asylsökande eller nya svenskar som nyss fått uppehållstillstånd, kräver lokala strategier för utveckling. Att kunna använda regionala strukturfondsmedel för dessa ändamål är viktigt.

Infrastrukturen med god tillgänglighet till flyg och tåg för att kunna resa inom och utom Sverige på ett enkelt sätt är också det en viktig del för att stimulera boende såväl som besökare på möten och fritid.

Regional utveckling

Från och med 1 januari 2019 har samtliga landsting blivit regioner. Med det följer ett lagstadgat regionalt utvecklingsansvar som bland annat ökar det regionala inflytandet över tillväxtfrågorna. Rätt hanterat kan detta leda till ett starkare tillväxtarbete i hela landet där den lokala kännedomen stimulerar ökad samverkan mellan exempelvis det offentliga, näringslivet och civilsamhället. Mandatet ökar också möjligheten till interregionala samarbeten i tillväxtfrågor. Staten ska ha en lyhördhet mot regioner kring eventuella hinder och oklarheter som de upplever i sitt uppdrag. Många gånger sker informella regionala indelningar inom län eller mellan län och även mellan länder, som till exempel handelsområden mellan Sverige och Norge i Årjäng, Eda eller Strömstad, eller mellan Sverige och Finland i Haparanda och Torneå. Hela Öresundsområdet med samarbeten inom näringslivet i storstadsregionerna Köpenhamn och Malmö är ett annat exempel. Här är det viktigt att hänsyn tas till en regional tillväxtlogik. Att identifiera och undanröja gränshindersproblem ska vara prioriterat då det stärker utvecklingskraften i gränsregionerna. SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, samarbetar med EU:s regionkommitté och har därmed insikt i behoven av internationella kontakter med andra regioner och de goda möjligheter som finns genom samverkan med dessa. Staten behöver också ta ett övergripande ansvar och bättre samordna det statliga stödet från myndigheter som till exempel Tillväxtverket och EU-fonderna. En nationell samordning skulle säkerställa att de nationella projektmedlen för arbetsmarknads- eller företagsfrämjande insatser inte motverkar varandra.

Utveckling av den jämlika vården

En viktig del i regionaliseringen är en mera jämlik vård, där människor ska känna sig trygga med att man oavsett var man bor får samma tillgång till behandling och läkemedel. Kristdemokraterna driver kravet att staten ska ta huvudansvar för vården.

Redan idag finns det en rikssjukvård som är hälso- och sjukvård koncentrerad till ett eller två sjukhus i Sverige efter beslut från Socialstyrelsens rikssjukvårdsnämnd, och som föregåtts av diskussioner mellan Socialstyrelsen, universitetssjukhusen och de sex sjukvårdsregionerna.

En sammanhållen vårdkedja med tillgång till rätt vård i rätt tid skapar trygghet för patienten oavsett om vården ges nära bostadsorten eller längre bort i landet. Effektivitet, säkerhet och kvalitet kräver samverkan mellan kommuner och regioner och staten.

I väntan på statligt huvudansvar för vården föreslår Kristdemokraterna andra omfattande reformpaket för att vården ska bli jämlikare och tillgängligare. Regionerna tilldelas utökade resurser. Vi föreslår en nationell vårdförmedling för att förbättra tillgängligheten för patienterna. Redan innan pandemin fick alltför många människor vänta olagligt länge på vård. Med nu rådande vårdskuld har situationen blivit alarmerande. Kapaciteten skiftar runt om i landet inom olika vårdområden. Privata vårdgivare har därtill personal och resurser som kan tillvaratas för att korta väntetiderna. Den nationella vårdförmedlingen ska upphandla fri vårdkapacitet hos regioner och privata vårdgivare och förmedla vård till patienter, oavsett vilken region de tillhör. Det ger inte bara en effektivare och bättre samordnad vård, utan också en mer jämlik vård där ditt postnummer inte avgör hur länge du tvingas vänta. För detta avsätter Kristdemokraterna 2 miljarder kronor per år. Mer om detta och andra vårdåtgärder under utgiftsområde 9.

Utred för- och nackdelar med större lokala vinster av naturresurser

En utredning bör tillsättas om för- och nackdelar med en modell där vinsterna från de svenska naturresurserna i första hand hamnar i kommunerna och därifrån omfördelas enligt en fastställd princip, snarare än nuläget där intäkterna går till staten och kommunerna enbart får skatteintäkter från de boendes arbetsinkomster. I detta sammanhang är det värt att studera bland annat den norska modellen, där en del av vinsterna från nyttjandet av landets naturresurser går direkt till kommunerna.

Dagens modell medverkar till att landsbygdskommunerna framställs som bidragstagare, som storstädernas skattebetalare håller under armarna. En tydligare formell koppling, kombinerat med en omfördelning från de kommuner där vinsterna genereras, skulle kunna tydliggöra för alla att stad och land behöver varandra. Det skulle också kunna innebära att kommuninvånarna såg mer positivt på olika typer av projekt för att utveckla naturresurserna i kommunen. Samtidigt finns det problem med att skapa en situation där kommuner får helt skilda välfärdsförutsättningar baserat på om det ligger en utbyggd älv eller finns mineraler i marken i just den kommunen.

Vi är öppna för att kommuninvånare ska få större del av naturresurserna, men frågan behöver utredas i grunden.

Gränsdragningsproblematik kan uppstå, som exempelvis när vattenkraftverk finns i en kommun medan dammen finns i en annan. Vi har också en samhällsgeografisk struktur inte minst avseende näringsliv och arbetsmarknad där man ofta bor i en kommun men jobbar i en annan del av regionen. Det kan inte uteslutas att regionen snarare än

kommunen är en lämplig bas för ett sådant system. Detta, liksom hur utjämningssystemet kan påverkas, bör utredningen också ta i beaktande.

Goda kommunikationer i hela Sverige

Goda kommunikationer är en förutsättning för att vårt avlånga land ska ha en tillväxt som utvecklar välståndet och sysselsättningen. Samtidigt som det i vår tid ställs ökade krav på rörlighet mellan stad och landsbygd är effektiva kommunikationer och transporter viktiga för att företag ska kunna etablera sig på mindre orter runtom i landet.

Det krävs såväl ökad kapacitet för basnäringens tunga transporter på väg, järnväg och till sjöss som ett förstärkt underhåll av vägnätet på landsbygden. Det är också avgörande med förbättrade möjligheter till arbetspendling med både bil och kollektivtrafik och tillgång till flyg inom rimligt avstånd.

Infrastrukturinvesteringar är avgörande för Sveriges framtida utveckling, inte minst för att underlätta människors vardag men också för att minska arbetslösheten och möjliggöra en rörligare arbetsmarknad.

Digital segregering

De möjligheter som det digitala samhället för med sig, genom minskad betydelse av geografisk placering – vare sig det gäller en skolklass utbyte med en skola på andra sidan jordklotet, telekomtjänster mellan Europa och Indien eller diagnostisering av sjukdom i Australien med hjälp av röntgenbilder från ett svenskt sjukhus – gör att människor med rätt använd teknologi och tillgång till elektricitet utan avbrott, kan bo och arbeta varsomhelst.

Den digitala segregeringen finns dock, och inte bara mellan stad och land, stor eller liten verksamhet. Den skär snarare mellan de ekonomiska och kunskapsmässiga förutsättningarna för privatpersoner eller företagare. Tillgång till bredband/fibernät över hela landet ökar den digitala jämlikheten.

För att antalet arbetstillfällen ska öka både i förorter och på landsbygden, behöver den digitala kompetensen öka hos befolkningen. Idag krävs datakunskap för nästan vilket arbete som helst, och för kontakten med både privata företag och offentliga verksamheter. För att detta ska ske, kan Kristdemokraterna tänka sig att se över möjligheten att göra ett ”digitalt kunskapslyft”. Kunskapslyftet skulle kunna inbegripa en grundutbildning i hantering av de vanligaste dataprogrammen för personer som inte har den kompetensen och som står till arbetsmarknadens förfogande. Ju längre man står utan arbete, desto mindre kompetensutvecklingsinsatser finns att tillgå, vilket ökar gapet mellan redan anställda och arbetslösa ytterligare.

När internethandeln ökar, blir behovet av servicepunkter än större, då alla kan handla från nätet och få sina paket levererade till närmsta utlämningsbud eller till och med direkt hem. Det innebär att betydelsen av fungerande vägar för transporter från Postnord och andra fraktfirmor även fortsättningsvis är stor.

I takt med digitaliseringen har den fysiska postgången fått en minskad roll. Samtidigt är det av yttersta vikt att det levereras post i hela landet. Riksdagen har beslutat om en ny prismodell för portot, men det är troligtvis inte tillräckligt för att vi ska kunna garantera en väl fungerande posthantering i hela landet. Kristdemokraterna föreslår

därför att det tillsätts en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader.

Konkurrenskraftiga regionala flygplatser

De regionala flygplatserna i Sverige har en stor betydelse för att kommunikationen med Stockholm och andra resmål runtom i Sverige och världen ska fungera. De icke-statliga flygplatserna har svårt att skapa egna konkurrensfördelar. Detta riskerar att stora delar av Sverige går miste om tillväxten genom ökad turism och arbetspendlande som flyget bidrar till. Finansieringen för de små flygplatserna behöver ses över för att skapa långsiktigt hållbara lösningar. Kristdemokraterna vill värna de regionala flygplatserna och deras fortlevnad. Det är inte minst viktigt i ljuset av pandemins följdverkningar. Flyget står med en kraftigt reducerad kapacitet och efterfrågan och en återhämtning till 2019 års nivåer beräknas uppnås först till 2025. Kristdemokraterna föreslår höjd ersättning till icke-statliga flygplatser med 100 miljoner kronor för 2021 och 2022.

Idag upphandlar staten via Trafikverket flygtrafik på vissa utpekade linjer som inte bedöms som intressanta för kommersiell flygtrafik. I Sverige är det i nuläget endast Trafikverket som får upphandla flyglinjer, inte regioner eller kommuner. Detta innebär att en region eller kommun inte kan upphandla flygtrafik även om kraven för allmän trafikplikt i EU:s lufttrafikförordning är uppfyllda. Däremot har kommuner och regioner som äger lokala flygplatser rätt att stödja dessa via ägartillskott. Detta är en passiv form av stöd som har dålig effekt. Istället för denna typ av stöd borde kommuner och regioner få möjlighet att upphandla regional flygtrafik, vilket innebär att stödet blir ett aktivt stöd som gynnar den regionala utbildnings- och arbetsmarknaden. Flyglinjer upphandlas då till destinationer av stor betydelse för utvecklingen i regionen. Flyg är en form av kollektivtrafik, det är därför naturligt att den kan upphandlas regionalt, i likhet med busslinjer och spårburen trafik.

I andra delar av EU har såväl respektive stat som regioner och kommuner möjlighet att fatta beslut om att upphandla flygtrafik. Det är inte tillfredsställande att denna möjlighet saknas i Sverige, trots att vårt land är ett av de geografiskt mest utsträckta.

Satsningar på väg- och järnvägsnätet

Väg- och järnvägssystemet står i dag inför ett antal utmaningar. Stora delar av den järnväg som i dag används byggdes för en trafik som var mindre, lättare och långsammare. Därför står vi i dag med ett överbelastat järnvägssystem som alltför ofta drabbas av förseningar eller stopp. När godstrafiken blir försenad kan det innebära stora ekonomiska förluster för den basindustri som finns runtom i landet. För att uppnå en högre flexibilitet och bättre punktlighet för såväl person- som godstrafik krävs bättre förebyggande järnvägsunderhåll samt utökad rälskapacitet för speciellt basindustrin. Kristdemokraterna gav 100 miljoner kronor mer än regeringen 2021 och 50 miljoner kronor mer 2022.

För små kommuner på landsbygden är det viktigt att även de mindre järnvägssträckorna ges goda möjligheter att trafikeras. De små järnvägsspårens underhåll bör därför tas i beaktande i infrastrukturplaneringen.

Utöver drift och underhåll av järnvägen är det också väsentligt att investera i vägunderhållet. Det är en angelägen åtgärd för att främja den regionala tillväxten och

människors möjligheter att bo och leva i hela landet. Vi satsar i likhet med regeringen 500 miljoner kronor per år 2021–2023 på vägunderhåll och därutöver gör vi en särskild satsning på enskilda vägar.

Den mest effektiva åtgärden för att radikalt öka kapaciteten för godstransporter och som dessutom ger lägre transportkostnader är möjligheten till längre och tyngre godståg. Genom att också tillåta tyngre och längre lastbilar går det att minska utsläppen samtidigt som effektiviteten och lönsamheten ökar eftersom längre och tyngre fordon kan frakta mer gods vid ett och samma tillfälle. Det finns ett färdigt förslag för lastbilar på 34,5 m som regeringen bör ge klartecken för. Att dessa två transportslag kan kombineras genom regionala kombiterminaler för omlastning är viktigt för den regionala utvecklingen.

Enskilda vägar

Kristdemokraterna anser att de enskilda vägarna har en mycket stor betydelse för Sverige. På landsbygden är det av den allra största betydelse att underhållet av de enskilda vägarna fungerar. Det måste finnas regelverk som skapar möjlighet för tillräckliga resurser för investeringar och underhåll i enskilda vägar. Staten bör utöka sin medfinansiering av de enskilda vägarna.

Väghållningen av de enskilda vägarna fungerar oftast bra och är ett viktigt komplement till de statliga vägarna. Samtidigt är det viktigt att staten sköter om sina egna vägar i hela landet. Kristdemokraterna motsätter sig försök att vältra över statliga vägar till enskilt huvudmannaskap, vilket skulle skada landsbygdens förutsättningar. För att underlätta för Sveriges alla vägföreningar som tar ett stort ansvar för den lokala infrastrukturen ökar vi anslagen för enskild väg med 200 miljoner kronor 2021 och 100 miljoner kronor 2022, vilket återfinns under utgiftsområde 22.

Sjöfartens betydelse för regional utveckling

Den maritima näringen liksom Kristdemokraterna har länge drivit kravet på en ”blå skatt” – en tonnageskatt som möjliggör för rederier att betala i Sverige efter fasta taxor baserade på storleken på fartygen i den av rederiet ägda flottan. Efter många år infördes denna skatt 1 januari 2017 och den beräknas ge bättre villkor för den svenska sjöfarten som nu kommer kunna konkurrera som övriga Europa.

Inlandssjöfarten är väl värd att uppmärksamma och utveckla, då bränsleanvändningen för till exempel pråmfartyg bara är en tredjedel av dieselförbrukningen för en lastbil. Några av våra EU-klassade vattenvägar för inlandstrafik är Göta älv, Vänern och Mälaren.

Samverkan behöver ske mellan de branscher som har de tyngsta transportbehoven för att se den sammanlagda infrastrukturen för transporter och få en mer effektiv användning.

Kristdemokraterna höjer anslaget för sjöfart (UO 22, 1:15) med 50 miljoner kronor per år. I anslagshöjningen ingår ett stöd för återinförande av nettomodellen om 17 miljoner kronor, bibehållen fjärrzonsrabatt om 18 miljoner kronor och en miljöbonus om 15 miljoner kronor.

Bilen – ett redskap för frihet

Bilen är för många en förutsättning för att kunna bo och arbeta där en vill och är för många ett redskap för frihet. Bilen bidrar till social hållbarhet genom att överbrygga avstånd mellan människor. Bilägandet ökar kontinuerligt och har gjort det under en längre följd av år. I kontrast till detta planerar kommunerna för minskad bilism. Kommuner uppger sig inte planera efter resenärers preferenser och behov i prognosplanering utan utgår från politisk vilja i sin trafikplanering. I detta läge prioriteras cykel, gång och kollektivtrafik på bekostnad av bilism. Detta medför att samhället riskerar gå miste om bilens flexibilitet och större räckvidd på ett sätt som beskär vår mobilitet. Världen blir mindre och räckvidden för svenskens resande underställs politikerns vilja eller den individuella fysiska förmågan att cykla, springa eller gå. Kristdemokraternas utgångspunkt är att det inte är bilen som ska bekämpas, utan utsläppen. Därför krävs det långsiktiga och effektiva styrmedel för ökad andel förnybara drivmedel med klimatprestanda, eldrift och effektivare transporter.

De ekonomiska styrmedlen som riktar sig mot vägtrafiken behöver få större precision för att uppfattas som legitima bland befolkningen. Höjda bensinskatter på dem som inte har andra alternativ än bilen leder enbart till omfördelning av pengar från landsbygdsbor till staten men ingen minskning av utsläppen. Ett nytt system för beskattning av vägtrafiken bör därför införas. I dagsläget beskattas den tunga vägtrafikens negativa klimat- och miljöpåverkan samt vägslitage huvudsakligen när bränslet tankas. Priset tas ut direkt vid dieselpumpen. En nackdel med detta system är att kostnaden blir olika för olika lastbilar beroende på var de tankar sin diesel. Den som tankat diesel i ett annat land, där drivmedelspriset är lägre, får därmed en lägre körkostnad per mil på de svenska vägarna.

En ny beskattningsmodell bör ta hänsyn till vilken miljöbelastning fordonets körande har i hela trafiksystemet. Modellen måste ta hänsyn till stad och land, trängsel, tid på dygnet samt fordonens miljöpåverkan. Med dagens moderna teknik kan vi skapa en modell som är avsevärt mer rättvis än dagens modell. Om varje fordon har en uppkoppling till ett digitalt trafikövervakningssystem kan man betala skatt månadsvis utifrån vilken zon fordonet har befunnit sig. Fördelen med detta är att vi kan komma bort ifrån dagens överbeskattning av landsbygden samtidigt som vi kan få till en mer styrande beskattning i våra storstäder där trängsel samt miljöbelastning är som störst. Vi kan också arbeta med olika beskattning vid olika tider på dygnet vilket gör att vi även här kan skapa en större styrning via beskattningen. Fordonstrafiken kommer således att bli mer likvärdig med exempelvis flyget och järnvägen där de ”bästa” avgångstiderna har ett högre värde än de avgångar då resetrycket är lägre. En sådan beskattningsmodell kan först provas för de tunga godstransporterna och därefter utökas till att även omfatta personbilar. En förutsättning för att modellen ska tillämpas för personbilar är att integriteten kan bibehållas. Endast information om vilken summa den enskilda bilen ska betala ska skickas vidare till myndigheten, inte var bilen befunnit sig.

På kort sikt vill Kristdemokraterna underlätta och förbättra möjligheterna till arbetspendling genom att höja milersättningen för arbetsresor med ytterligare 3,50 kronor per mil, till totalt 22 kr/mil. Detta finansieras till del genom en höjd beloppsgräns för reseavdrag från dagens 11 000 kr till 13 000 kr.

Likaså är det viktigt med en väl utbyggd laddinfrastruktur för elbilar över hela landet. Den vill Kristdemokraterna tillgodose med en ökad satsning på laddinfrastruktur. Under utgiftsområde 21 tillför vi 50 miljoner kronor mer än regeringen 2021–2022 för detta ändamål och för att elektrifiera den tunga fordonstrafiken. Vidare vill Kristdemokraterna

ändra lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel så att bensinstationer även kan erbjuda el som alternativt drivmedel.

Förnyelse av bilparken

Med de försämrade möjligheterna på förmånsbilmarknaden anser Kristdemokraterna att det behövs incitament för den svenska fordonsflottans förnyelse. Vi föreslår därför att fordonsskatten för bilar av årsmodell 1986–2002 höjs med 1 800 kr per år 2021. Året efter höjs fordonsskatten för bilar som är av årsmodell 1987–2003 och så vidare. För samma grupp av bilar införs en skrotningspremie. Den som äger en bil 2021 av årsmodell 1986–2002 erhåller en skrotningspremie på 4 000 kr. Bilen får inte ha körförbud. Det gör också att den rullande skattefriheten för veteranbilar uppskjuts till 34 år från dagens 30 år.

På så vis skrotas fler äldre bilar och ersätts med nyare bilar med bättre trafikegenskaper och mindre negativ miljöpåverkan.

För skrotningspremien uppstår en kostnad på 536 miljoner kronor 2021, 487 miljoner kronor 2022 och 455 miljoner kronor 2023 under utgiftsområde 20. Samtidigt leder skatteförändringen till ökade intäkter på 994 miljoner kronor 2021, 999 miljoner kronor 2022 och 1076 miljoner kronor 2023.

Social ekonomi – social sammanhållning

Den sociala ekonomin utgörs av verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Verksamheten bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ och stiftelser och har allmännyttan eller medlemsnytta som främsta drivkraft.

Den sociala ekonomin bidrar till samhällets utveckling på en rad sätt. Den ger förutsättningar för och skolning i demokratiskt beslutsfattande. Den främjar demokratiska värderingar och stärker därmed det sociala kapitalet lokalt och regionalt. Dess verksamhet bidrar till kvalitet i det regionala utvecklingsarbetet. Den bidrar till privata initiativ och entreprenörskap och uppmärksammar, engagerar och stärker grupper som inte sällan står i utkanten av samhället. I Sverige har olika typer av föreningar, folkrörelser, frivilligorganisationer, lokala grupper etc. sedan länge spelat en viktig roll för att skapa sammanhållning och identitet lokalt och regionalt, något som i sin tur bidrar till ökad hälsa och välbefinnande.

Kristdemokraterna vill ha ett samhälle byggt på tillit mellan människor, något som det sociala kapitalet visar när lokala nätverk byggs för olika ändamål, föreningar växer och ideella krafter samlas. Detta bidrar till en hållbar samhällsutveckling för en större mångfald, jämställdhet, god miljö och näringsverksamheter, och därför behöver alla regioner i landet arbeta för den sociala ekonomins utveckling ur ett strategiskt perspektiv.

För att värna det ideella engagemanget måste staten uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten för gåvor var en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kom många människor till del. Kristdemokraterna gläder sig åt att avdraget har återinförts genom Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget. Kristdemokraterna vill nu tillsätta en utredning som syftar till att gåvor till fler typer av organisationer ska berättiga till gåvoskatteavdrag, att den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva ska

sänkas samt att administrationen ska förenklas för de berörda organisationerna. Kristdemokraterna menar också att taket ska höjas. Detta utvecklas i en annan kristdemokratisk motion om civilsamhällets finansiering.

Anslagsförändringar

Med syfte att bidra till en levande landsbygd tillför Kristdemokraterna 20 miljoner kronor utöver regeringens budgetförslag till *Särskilt driftstöd i sårbara och utsatta områden* under anslag 1:1. Kristdemokraterna satsar även 20 miljoner kronor mer än regeringen per år i planen för åren 2022 och 2023.

Camilla Brodin (KD)

Larry Söder (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)